RAPORT VII

OAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

RAPORT Z BADANIA EWALUACYJNEGO PRACY SĄDU ARBITRAŻOWEGO PRZY FUNDACJI OŚRODEK ANALIZ IM. HIPOLITA CEGIELSKIEGO

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030
PROO

RAPORT VII

RAPORT Z BADANIA EWALUACYJNEGO PRACY SĄDU ARBITRAŻOWEGO PRZY FUNDACJI OŚRODEK ANALIZ IM. HIPOLITA CEGIELSKIEGO

OAC
Ośrodek Analiz Cegielskiego

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

W celu Monitorowania jakości pracy Sądu Arbitrażowego oraz sprawdzenia, czy przyjęta formuła realizuje założenia charakterystyczne dla metod alternatywnego rozwiązywania sporów – i wprowadzenia ewentualnych usprawnień w kolejnych latach, przeprowadzono ankietowe badanie ewaluacyjne pracy Sądu. W badaniu praca Sądu została poddana ocenie przez osoby i podmioty prawne, które przedłożyły swoje problemy Sądowi Arbitrażowemu.

Ocenie poddana została satysfakcja z przedłożenia sprawy Sądowi Arbitrażowemu zamiast sądownictwu tradycyjnemu, państwowemu, profil podmiotu i motywacje, które przyświecały osobom, które zgłaszały się do Sądu, szybkość podjęcia sprawy przez Sąd, a także znaczenie, jakie sprawie przypisywali badani.

Kwestionariusz składał się z 14 pytań, w tym jednego krótkiego pytania otwartego, jakim było pytanie o profil działalności gospodarczej lub społecznej, wykonywanej przez osobę przedkładając sprawę do arbitrażu. Badanie kwestionariuszowe zostało przeprowadzone w grudniu 2021 r. Ankieta była realizowana zarówno za pomocą formularza online, jak również formie tradycyjnej, papierowej.

W badaniu udział wzięło 17 respondentów, którzy łącznie przedłożyli Sądowi Arbitrażowemu 30 spraw. Biorąc pod uwagę, że na dzień 30 grudnia 2021 r. do Sądu wpłynęły 53 różne sprawy oznacza to, że badanie ewaluacyjne objęło ponad połowę spraw, a dokładnie 56,6%.

Uzyskane dane wskazują, że w chwili obecnej alternatywne sądownictwo może być jeszcze niewystarczająco obecne w powszechnej świadomości Polaków. Wskazuje na to fakt, że zdecydowana większość badanych (76%) o możliwości przedłużenia sprawy sądowi arbitrażowemu dowiedziała się od rodziny lub znajomych. Pozostałe źródła informacji o sądzie arbitrażowym to media społecznościowe (18%) – które też, ze względu na ich charakter, mogą być uznane za formą pozyskania informacji od grupy znajomych. Tylko jeden respondentpozyskał wiedzę o istnieniu sądu arbitrażowego poprzez wyszukiwarkę internetową.

Co ciekawe,niejako rozłączne, choć nie sprzeczne, z teoretycznymi założeniami alternatywnych metod rozwiązywania sporów, okazały się motywacje, którymi kierowały się osoby przedkładające sprawę do rozstrzygnięcia w formie arbitrażu. Jakość obsługi, bardziej zrozumiałe i odformalizowane procedury oraz krótszy niż w tradycyjnym sądownictwie czas rozpatrzenia sprawy jako powód przedłożenia sprawy sądowi arbitrażowemu wskazało jedynie kilku respondentów. Olbrzymia większość badanych (82%) zdecydowała się na skorzystanie z arbitrażu, zamiast przedkładania sprawy sądowi państwowemu, ze względu na zaufanie do sądu lub konkretnego arbitra.

SKĄD DOWIEDZIAŁ(A) SIĘ PAN/PANI O SĄDZIE ARBITRAŻOWYM OŚRODKA ANALIZ CEGIELSKIEGO?

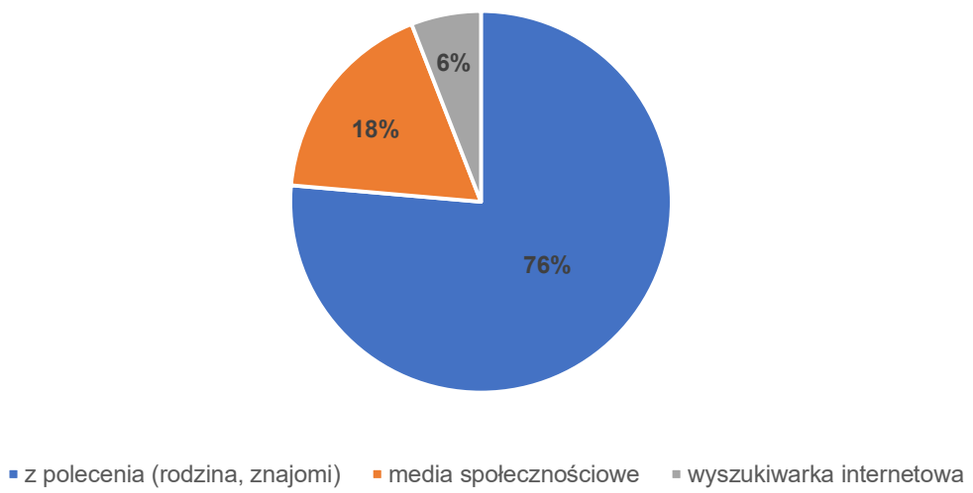

DLACZEGO PAN/PANI POSTANOWIŁ/A SKORZYSTAĆ Z SĄDU ARBITRAŻOWEGO OŚRODKA ANALIZ CEGIELSKIEGO W CELU ROZWIĄZANIA SPORU?

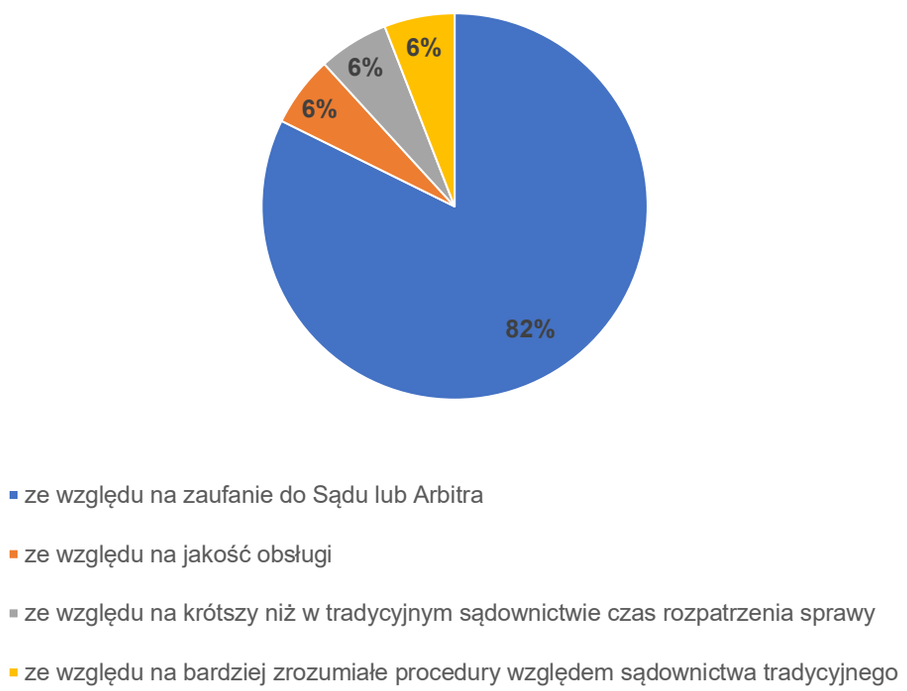

Oznacza to, że alternatywne metody rozwiązywania sporów mogą zwiększyć ogólną liczbę rozpatrywanych spraw, a przez to zaufanie do systemu prawnego jako takiego, dzięki umożliwieniu rozwiązywania sporów, które w innych warunkach mogłyby latami pozostać nierozwiązane – co wynika m.in. z niechęci do przedkładania spraw pod sądy państwowe, powodowanej np. obawą przed pogorszeniem stosunków ze stroną sporu.

We wszystkich sprawach, które zostały objęte badaniem, zgłoszenie sprawy do sądu odbyło się poprzez bezpośredni kontakt z arbitrem lub ekspertem . Może to oznaczać, że na tym etapie rozwoju danego sądu arbitrażowego, wygodniejszą, ale też postrzeganą przez składających sprawy jako bezpieczniejsza, formą kontaktu jest kontakt bezpośredni. Może to wynikać między innymi z delikatnego charakteru spraw, który stanowi psychologiczną barierę dla dzielenia się danymi przez system internetowy – który w tych wypadkach mógł pełnić już dodatkową, dalszą rolę ułatwiającą dokonywania formalności i prowadzenia sprawy.

W JAKI SPOSÓB ZGŁOSIŁ/A PAN/PANI SWOJĄ SPRAWĘ DO SĄDU ARBITRAŻOWEGO OŚRODKA ANALIZ CEGIELSKIEGO?

zgłoszenie poprzez bezpośredni kontakt z arbitrem/ekspertem

Według uzyskanych odpowiedzi kontakt z Sądem Arbitrażowym był sprawny. Wszyscy badani respondenci zadeklarowali, że po zgłoszeniu swojej sprawy do Sądu odpowiedź zwrotną otrzymali w terminie nie dłuższym niż pięć dni. Z tego 24% badanych otrzymało odpowiedź w okresie od trzech do pięciu dni, a 76% w okresie od jednego do trzech dni.

PO ZGŁOSZENIU SWOJEJ SPRAWY DO SĄDU ARBITRAŻOWEGO OŚRODKA ANALIZ CEGIELSKIEGO, JAK SZYBKO OTRZYMAŁ/A PAN/PANI ODPOWIEDŹ ZWROTNĄ ZE STRONY SEKRETARIATU/EKSPERTÓW/ARBITRÓW SĄDU ARBITRAŻOWEGO?

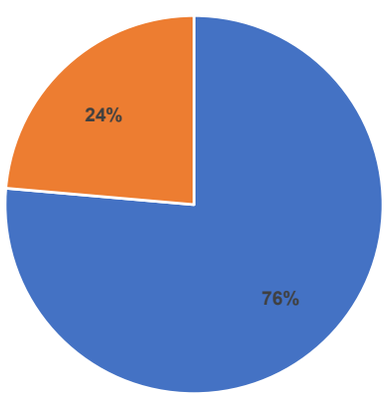

■ w okresie od 1 do 3 dni ■ w okresie od 3 do 5 dni

Według uzyskanych odpowiedzi również tempo prac Sądu było wysokie. W przypadku 65% badanych pierwsze czynności zostały przez arbitra podjęte w terminie do pięciu dni. W przypadku reszty 35% badanych czynności zostały podjęte w terminie nieprzekraczającym 10 dni.

W JAKIM OKRESIE OD CHWILI ZGŁOSZENIA PRZEZ PANA/PANIĄ DO SĄDU ARBITRAŻOWEGO SPRAWY, ZOSTAŁY PODJĘTE PRZEZ ARBITRA/EKSPERTA PIERWSZE CZYNNOŚCI (NA PRZYKŁAD PODJĘCIE KONTAKTU Z DRUGĄ STRONĄ SPORU, UMÓWIENIE SPOTKANIA ITP.)?

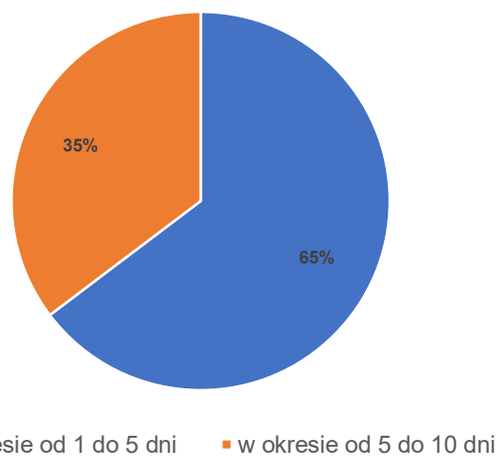

Biorąc pod uwagę uzyskany statystyki wydaje się, że zaufanie do arbitra, sposób procedowania oraz szybkość podejmowania działań są powodami, dla których pracę Sądu respondenci ocenili w sposób jednoznacznie pozytywny. Na pytanie, czy praca Sądu Arbitrażowego może być oceniona pozytywnie, wszyscy z badanych wskazali odpowiedź najwyższą – „zdecydowanie tak".

CZY POZYTYWNIE OCENIA PAN/PANI PROCEDOWANIE ZGŁOSZONEJ DO SĄDU ARBITRAŻOWEGO SPRAWY?

zdecydowanie TAK

Charakterystyczne jest, że w ankiecie ewaluacyjnej, pomimo jej poufnego charakteru, większość badanych (82%)nie zechciała udzielić informacji o branży, w jakiej prowadzi działalność.Jest to potencjalnie kolejnym dowodem na możliwości alternatywnych metod rozwiązywania sporu w sytuacjach, kiedy stronom szczególnie zależy na zachowaniu poufności oraz by ewentualny spór prawny nie wpłynął negatywnie na dalsze relacje z drugą stroną lub innymi potencjalnymi kontrahentami.

JAKI ZAWÓD PAN/PANI WYKONUJE? LUB W JAKIM OBSZARZE DZIAŁA PANA/PANI FIRMA?

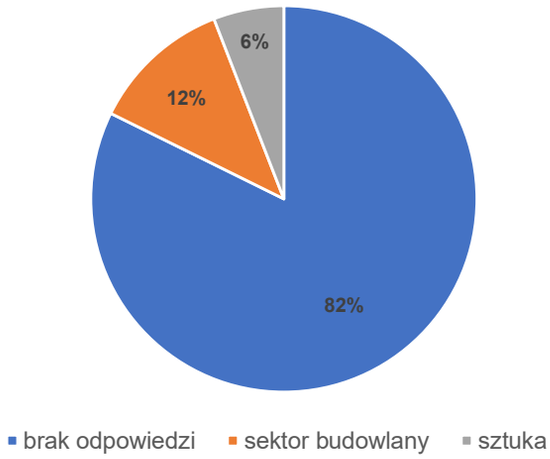

Jednocześnie sprawy przedłożone przed Sąd Arbitrażowy są sprawami o wysokiej wadze dla stron. Łącznie 94% respondentów ocenia, że sprawa, z którą zwrócili się do Sądu Arbitrażowego, stanowiła dla nich duży problem, z czego 59% ocenia ten problem jako bardzo duży.

JAK DUŻY PROBLEM DLA PANA/PANI DZIAŁALNOŚCI STANOWI SPRAWA, Z KTÓRĄ ZWRÓCIŁ(A) SIĘ PAN(I) DO SĄDU ARBITRAŻOWEGO?

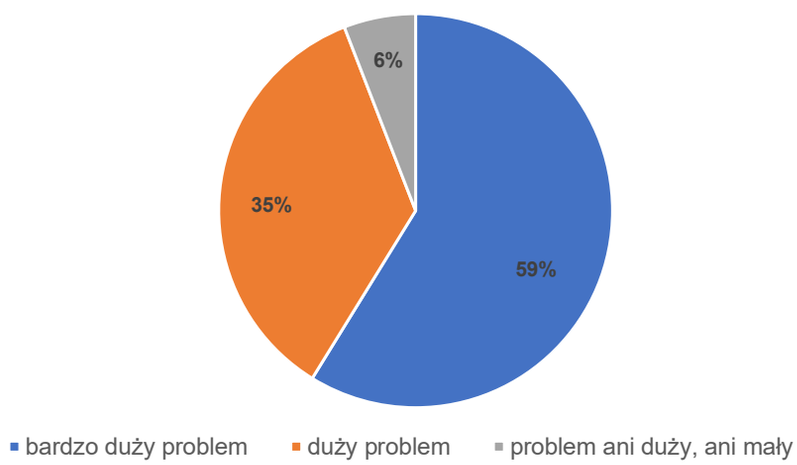

Znakomita większość zgłoszeń (88%) została dokonana przez osoby fizyczne. Osoby prawne stanowiły 12% zgłaszających.

CZY ZGŁOSZENIA DOKONAŁ(A) PAN(I) JAKO OSOBA FIZYCZNA (PRYWATNIE), CZY JAKO OSOBA PRAWNA (JAKO FIRMA, FUNDACJA, SPÓŁKA ITP.)?

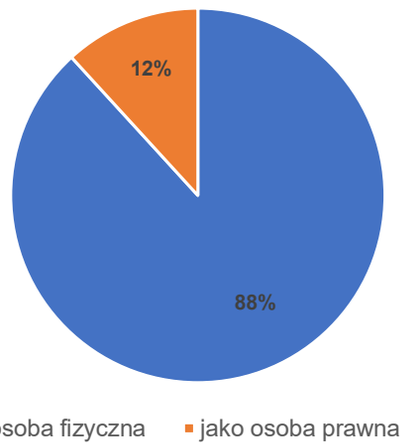

Wszystkie z badanych spraw (tj. nie wszystkich, które wpłynęły do Sądu, a wszystkich, których składający sprawę wzięli udział w badaniu ankietowym) podzielić można na trzy kategorie: problemy z uzyskaniem zapłaty należności, problemy z zapłatą należności oraz spory wewnątrz podmiotu. Inne spośród pięciu kategorii problemów zaproponowanych w kafeterii nie zostały wskazane, nie został wskazany także żaden problem niewymieniony pośród podanych odpowiedzi. Problemy z uzyskaniem zapłaty należności stanowiły 73% z badanych spraw, problemy o odwrotnej naturze – z zapłaceniem należności, stanowiły 23% badanych spraw. Wśród badanych pojawiła się także sprawa związana ze sporem wewnątrz podmiotu.

CZEGO DOTYCZYŁA SPRAWA?

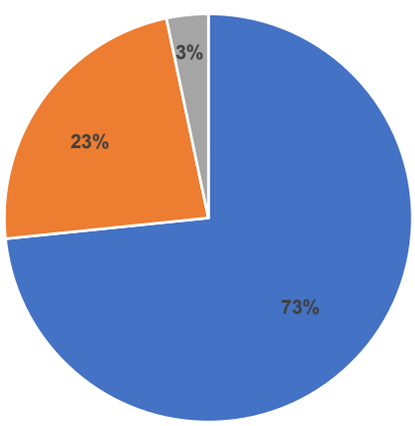

Zdecydowana większość (65%) badanych przedłożyło Sądowi tylko jedną sprawę. Wśród respondentów znalazły się jednak także osoby, które postanowiły skorzystać z pomocy Sądu Arbitrażowego w większej liczbie spraw, do siedmiu spraw od jednego respondenta włącznie.

JAK WIELE SPRAW PRZEDŁOŻYŁ(A) PAN(I) PRZED SĄD ARBITRAŻOWY?

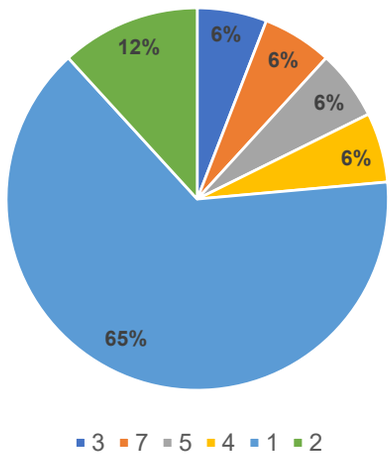

Badani pochodzili z obszarów geograficznie najbliższych siedzibie Sądu, tj. województw mazowieckiego (77%) oraz łódzkiego (23%).Wszyscy badani pochodzili z największych miast – powyżej 500 tys. mieszkańców.

PROSZĘ ZAZNACZYĆ SWOJE WOJEWÓDZTWO.

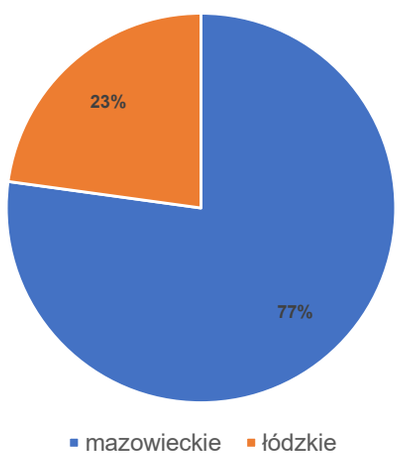

PROSZĘ ZAZNACZYĆ WIELKOŚĆ SWOJEJ MIEJSCOWOŚCI.

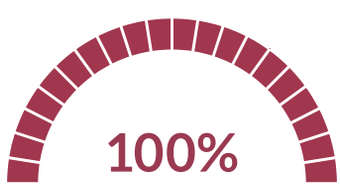

miasto powyżej 500tys. mieszkańców

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030
PROO

OAC
Ośrodek Analiz Cegielskiego

Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych
im. Hipolita Cegielskiego
Plac Grzybowski 3/5
00-115 Warszawa
Warszawa 2021

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego